

la innovació, establerta a Tortosa i a Lleida, de la *curia* (funcionari judicial dependent del sobirà), assessorat pels *prohoms*, veïns destacats, com una forma mixta entre govern senyorial i popular, germen de la futura organització del règim de les principals municipalitats catalanes.

Intervenen els Srs. F. DURAN I CAÑAMERAS, J. M. IMBERT, J. NADAL, el COMUNICANT i el PRESIDENT (les institucions cal que siguin estudiades pels juristes; fa notar la importància de la repoblació duta a terme per Ramon Berenguer IV, que comenta breument). — JOAN-F. CABESTANY, Secretari.

28 gener 1955: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. PERE BOHIGAS exposa la seva comunicació sobre *Les miniatures en manuscrits escolàstics*. Distingeix dues etapes en les miniatures dels manuscrits medievals que ha pogut estudiar — conservats a les biblioteques de Barcelona, Lleida, Tarragona, Aragó i València —: una, que comprèn fins al final del romànic, i una altra a partir d'aquest moment, de característiques diferents. Cap al segle XI hom pot distingir ja una escola catalana de miniatures, d'influència carolíngia, diferenciades de les de la resta de la Península, d'estil mossàrab. El pas del romànic al gòtic en la miniatura catalana pot seguir-se bastant bé. Dins el gòtic podem classificar els manuscrits miniaturats per les matèries que contenen: a) les anomenades Bibles de París, amb miniatures de gran perfecció tècnica, d'estil força uniforme; b) els llibres litúrgics, amb miniatures influïdes per l'art local, però fetes per una mà no tan hàbil i en general de tipus més variats; c) els llibres de caràcter literari, habitualment no miniaturats; d) els llibres jurídics, amb il·lustració abundant, com els reculls de privilegis, els *Usatges* i les *Constitucions de Catalunya* (els tres manuscrits guardats a l'Arxiu de la Ciutat de Barcelona i els dos de Lleida; e) els llibres escolàstics, que es troben en els diversos països, els quals contenen uns textos que es van repetint, com comentaris bíblics, les *Sentències* de Pere Llobard, el *Corpus iuris civilis*, etc. L'estil d'aquests darrers pot haver estat fixat pels *exemplaria* de les universitats. Els *exemplaria* eren els textos oficials de la universitat, sense relligar. Els quaderns o *petiae* que els componien eren llogats als estudiants. Parlen de la *petia*, la Reglamentació de la Universitat de Bolonya, del 1317, les partides d'Alfons el Savi de Castella, del 1259 (hom alludeix a «la petia o cuaderno»), el privilegi de fundació de la Universitat de Lleida, de Jaume II (1300), en el qual es fa referència a l'encarregat de la *petia*. Molts d'aquests manuscrits escolàstics han vingut de fora o n'han imitat models. N'hi ha que reproduïxen un model francès, amb marges ornats amb fulles d'heura i amb escenes de cacera a la part inferior, generalment ben acolorits (exs.: ms. 34 de la Catedral de València, copiat a París el 1369 per encàrrec d'un estudiant valencià, i altres d'iguals de València i de Vic), ornamentació que es troba també en alguns còdexs no escolàstics, com els llibres de privilegis; n'hi ha un altre grup, de tipus italià, amb orles de sarments nous amb temes vegetals i figures grotesques de bèsties i éssers humans, amb poc or i amb colors mats. D'aquest tipus italià ha sortit un tipus català, molt practicat en manuscrits de tota mena.

Intervenen el PRESIDENT i el Sr. F. DURAN I CAÑAMERAS (necessitat de fer un estudi de les miniatures des del punt de vista artístic, sobretot de les més tardanes, puix que tenen una relació amb la pintura de l'època). — R. ALBERT I LLAURÓ, Secretari.

16 febrer 1955: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. JOSEP ROCA I PONS comença la seva comunicació sobre «*Tenir*» + *participi en català antic* remarcant el procés de gramaticalització que ha sofert el verb *tenir* i els seus equivalents en altres llengües. Es refereix, sobretot, a la perífrasi llatina *habere* + *participi*, que compara amb les corresponents romàniques, formades amb els derivats d'*habere* o *tenere*. Per a determinar el valor — o valors — de la unió de *tenir* amb el